

WADNIEMENSKI

KURIER POLSKI

Orzechowej 13 tel. 166
 Redakcja otwarta od 12-1 i 5-6
 Administracja 10-1 i 4-6
 Prenumerata miesięcznie zł. 4.
 z odnośnieniem i przes. poczt. 4 zł. 50 gr.

№ 62 Rok II.
GRODNO
 wtorek 3 marca 1925 r.

OGŁOSZENIA: Za 1 wiersz m/m za tekstem 20gr. Drobnio za wyraz 10 gr. Dla poszukujących pracy 5 gr. za wyraz. Miesięczne p/g umowy. Dla ogłoszeń układ stronicy 8-mi szpaltowy. Każda nowa podwyżka taryfy, ogłoszona w nagłówku, obowiązuje wszystkie już przyjęte za-mówienia bez uprzedniego zawiadomienia.

Kino
Saturn

Wielki film sensacyjno-salonowy wytwórni „Gau-mont“ w Paryżu

Szpieg

w 7 wiel. akt. ilu-strujący dzieje mło-dej kobiety, oskarżo-nej o szpiegostwo polityczne

W **Madys i Karl** roli gl. **Roger**

Subtelna gra artystów, połączo-na z porywającą treścią.

Z sądowej sali.

Veritas.

Proces kapitana Kujawskiego

Mowa obrońcy Mecenas Falkowskiego.

Wysoki Sądzie! Sprawa Kujawskiego jest sprawą nadzwyczajną nie dla tego, że przewód sądowy trwał 5 dni, lecz tylko dla tego, że w sprawie tej poruszone są momenty z życia naszej armii, omawianym jest system ówczesnej gospodarki wojskowej.

Zgadza się z prok. kap. Cholewo, że społeczeństwo i prasa interesują się tym procesem.

Zadaniem moim nie będzie obiecanie czarnego. W tej sprawie nie chodzi o triumf oskarżenia lub obrony, muszę jednak, jako obrońca odrzucić ze sprawy to co jest balastem, co utrudnia wyświetlenie prawdy. Tej prawdy szukać musi i Sąd, który dzięki uwadze i cierpliwości Przewodniczącego sprawił, że przeprowadzony szczegółowo przewód sądowy, daje mi podstawę, aby twierdzić, że w wielu punktach oskarżenia, osk. kpt. Kujawski będzie niewinny.

Przechodząc dalej do analizy materiału dowodowego, mec. Falkowski polemizuje z wywodami prok. Cholewo co do zarzutu gromadzenia „czarnego funduszu“ powołując się na zeznanania św. płk. Luberskiego, mjr. Hulewicz, płk. Wolfa, oświadczając, że życie sankcjonowało gromadzenie „czarnych funduszy“ we wszystkich prawie oddziałach.

Przypomnieniem zeznań św. płk. Wolfa obrońca starała się ustalić, że pewna część zakupów była kpt. Kujawskiemu potwierdzoną przez zwierność. W dalszym ciągu swoich wywodów mec. Falkowski wytworzył krytykę stanowisko prok. Cholewo co do podania w wątpliwość zeznań św. Jabłońskiego i konkluduje że „upór Prokuratora, podtrzymującego tezę, iż ważniejszymi są zeznanie na śledztwie przewencyjnym od zeznań przed Sądem, dowodzi jedynie, że pięta achillesowa aktu oskarżenia — to w świetle przewodu sądowego — gmach zbudowany na piasku“. W związku z powyższem twierdzeniem adw. Falkowskiego, że wszelkie wątpliwości z reguły prawa są zaliczane

na korzyść oskarżonego.

Nie sposób — dla braku miejsca — podkreślić jeszcze wielu momentów z głęboko ujętej obrony. Adw. F., który mimo, że miał ciężkie zadanie umiał obronę poprowadzić w ramach prawa i jego kryterjum sprzecywał z p. w. nauki i psychologii ludzkiej tak umiejętnie, że wywarł na sali silne wrażenie. Szczególnie interesującą była analogja i analiza wyroku w sprawie Umiańskiej. Adw. F. chodziło w tym wypadku o to, żeby utrwalić w pamięci Sądu odwieczną zasadę, że prócz prawa Sędziowie mogą się kierować jeszcze i sumieniem przy ferowaniu wyroków.

Kończąc, mec. F. podkreślił, że Prokurator w życiu i postępowaniu oskarż. kpt. F. szukał jedynie złych stron.

Tak — mówił adw. F. — były one, lecz było wiele i takich, które mówiły na jego korzyść, co Sąd weźmie pod uwagę. Tym bardziej jeśli się zważy, że takich Kujawskich było tysiące w czasach wojny, kiedy nie prawo rozstrzyga, lecz życie stanowi nowe formuły postępowania, to za te tysiące nie można robić ofiary z Kujawskiego. Proszę o sprawiedliwy wyrok.

Mowa adw. F. trwała 38 m. Oskarżony w ostatnim słowie przyznał się tylko do „przerobienia“ dok. podróży i do samowolnego opuszczenia Oddziału, a do wszystkich innych zarzutów się nie przyznał. Był więc do końca konsekwentnym. Niżej podany wyrok przyjął spokojnie. Prokurator zgłosił zażalenie, a osk. kpt. K. zastrzegł sobie trzy dni czasu do namysłu.

WYROK

w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

Wojskowy Sąd Okręgowy № III w Wilnie na rozprawie głównej, prowadzonej w Grodnie, w dniach od 20 do 25 lutego 1925 r., pod przewodnictwem mjr. K. S. Janowskiego Jana, w obecności mjr. Kijowskiego Jana z 73 p. p., kpt. Glińskiego Mieczysława z 76 p. p., kpt. Kielczewskiego Karola z 29 p. a. p. i kpt. Biłgorajskiego Eugen

jusza z 81 p. p., jako asesorów, urz. cyw. Gaponika Władysława jako protokolanta, podprokuratora wojskowego kpt. K. S. Cholewo Bronisława, obrońcy z urzędu adwokata Falkowskiego Eugenjusza i oskarżonego kpt. Kujawskiego Józefa z 3 p. sap. na wniesione przeciw niemu oskarżenie z dn. 20 stycznia 1925 r. Pr. 461/23 oskarżonego ad 1) z art. 636 cz. I i II k.k.p., ad 2) z § 138 k.k.w. i art. 574 cz. II k.k.p., ad 3) z art. 578 cz. I k.k.p., ad 4) z art. 667 cz. I k.k.p., ad 5) z art. 636 cz. I i II k.k.p. i § 138 k.k.w. o cechach z art. 574 cz. I k.k.p., ad 6) z § 138 k.k.w. i art. 574 cz. II k.k.p., ad 7) z § 138 k.k.w. i art. 581 cz. I i II k.k.p., ad 8) z art. 636 cz. I k.k.p., ad 9) z § 268 pkt. 2 k.k. niem ad 10) wyst. z § 64 k.k.w. ad 11) wyst. oszustwa z art. 691 cz. I pkt. I k.k.p. i na wniosek oskarżyciela publicznego aby oskarżonego uznać winnym wedle aktu oskarżenia.

ORZEKŁ:

Kujawski Józef, urodzony 15. VIII. 1897 r. we wsi Olendry, pow. Wesołuńskiego, ziemi Kaliskiej, także przynależnego, syn Wojciecha i Jadwigi, religji rzym. katol., żonaty, oficer zawodowy 3 p. saperów w Wilnie, sądownie nie karany.

Winien jest

po 1) wyst. nadużycia władzy służbowej z art. 636 cz. I k.k.p.;
 po 2) wyst. nadużycia zaufania z

art. 578 cz. I k.k.p.,
 po 3) wyst. fałszu z art. 667 cz. I i II k.k.p.,
 po 4) wyst. nadużycia zaufania z art. 578 cz. I k.k.p.,
 po 5) wyst. nadużycia władzy z art. 636 cz. I k.k.p.,
 po 6) wyst. podrobienia biletu z z art. 443 pkt. 8. k.k.p.,
 po 7) wyst. samowolnego oddalenia się z § 64 k.k.w.,
 i skazuje się go,
 po m. art. 667 k.k.p. i art. 19 R. R. M. z dn. 10. V. 20 r. na jeden (1) rok i dwa (2) miesiące więzienia, zamieniającego dom poprawy ze skutkami w skazaniach w art. 28 i 30 k.k.p.

Orzeczone kary po m. art. 8 ustawy amnest. z dn. 6. VII. 23 r. łagodzi się o 7 miesięcy.

Po myśli § 31. cz. III. k.k. w. wydała go się z wojska.

Areszt śledczy zalicza się po m. art. 54 k.k.p. od dnia 8. VIII. 1924 r.

Sprawiedliwości stało się zadość! Jak zaznaczaliśmy we wstępie sprawozdań z procesu tak i kończymy: proces Kujawskiego to smutny epizod likwidacji ówczesnych wojennych stosunków.

Obecnie armja nasza z każdym dniem kroczy ku lepszemu, żli, nieuczciwi a choćby tylko nie dostatecznie zdający sobie sprawę ze szczytnego znaczenia słowa mundur wojskowy muszą ustąpić z jej szeregów.

TEATR MIEJSKI w Grodnie
 Tylko 2 występy
 Zrzeszenie Artystów OPERY WARSZAWSKIEJ
 w czwartek dn. 5 marca

„HALKA“

opera narodowa w 4 akt. z tańcami St. Moniuszki
 w piątek dn. 6 marca

Opowieści Hoffmana

opera w 3 aktach z prologiem i epilogiem Offenbacha
 Udział całego zespołu solistów, orkiestry, chóru i baletu.
 Własne przepiękne dekoracje i kostjumy.
 Opera wyjeżdża specjalnym pociągami.
 Bilety sprzedają się codziennie w kasie teatru.
 Początek o g. 8.30 wiecz.

Dalsze wykłady Dr. Inż. B. Wilkoszewskiego

Jak komunikowaliśmy w swoim czasie Dr. Inż. Wilkoszewski wygłosił 3 odczyty z dziedziny chemii w auli Gimnazjum Żeńskiego im. E. Plater. Sprawozdanie z pierwszego odczytu zamieściliśmy w swoim czasie, obecnie zamieszczamy streszczenie dwóch ostatnich.

Stanowią one dalszy ciąg wykładu o „odkryciu Radium przez Marię Skłodowską—Curie”, gdyż prelegent omówił w nich własności szeregu innych ciał promieniotwórczych, a w związku z tem poruszył niezwykle ciekawe zagadnienia jak budowa atomu, istota materji, a nawet ewolucja świata materialnego, uwzględniając przy tem wszystkim najnowsze teorie i hipotezy. Sposób ujmowania rzeczy zdradza u prelegenta gruntowną znajomość i ogromne zamiłowanie do jej gałęzi nauki, oraz umiejętność omawiania w tek łatwych i dostępnych słowach najtrudniejszych i najważniejszych kwestji z dziedziny fizyki i chemji.

Na pierwszym z tych wykładów podkreśliwszy własności ciał promieniotwórczych zwrócił prelegent uwagę na emanację i na produkt rozkładu Radium, jak rad. A, B, C i t. d., oraz wytłumaczył powstanie i istotę wyrzucanych przez nie promieni. Rad promieniuje, czyli wydziela z siebie energję promienistą i ciepłą, a jednak gram radu po 25 latach promieniowania nie traci na wadze i objętości. Czemu to się da wytłumaczyć? Za pomocą wzorów matematycznych możemy obliczyć czas półtrwania radu, (czyli czas w jaki ilość jego zmniejsza się o połowę). Wynosi 2500 lat. Jednak umnożonego rozkładu rad istnieje w ziemi, a to dlatego, że się ustawicznie wytwarza z soli uranowych.

W wykładzie następnym dowiedzieliśmy się, że ostatecznym produktem rozkładu Radium jest ołów, który nie posiada już własności promieniowania a wskutek tego nie podlega żadnemu rozkładowi w naszych warunkach. Ten pierwiastek o zupełnie innych własnościach chemicznych powstaje z radu kosztem oddania przez radjum ogromnego zasobu energii. A więc zdaniem D.ra Inż. Wilkoszewskiego materia jest pewnym skupieniem energii, a to czy inne własności znanych nam ciał i pierwiastków, oraz ich ciężar atomowy zależą od ilości wspólnej im wszystkiej energii i od jej przemian. To też miały poniekać słuszność badania alchemików, złączające do otrzymywania złota i innych metali. Jednak nie uwzględniali, bo nie wiedzieli, ci badacze z średnowiecza, że z pierwiastków o mniejszym ciężarze atomowym nie można otrzymać złota, które ma największy ciężar atomowy ze wszystkich znanych podówczas metali. W ostatnim wykładzie zaznajomii prelegent słuchaczy z wynikami najnowszych badań o konstrukcji najmniejszej a podstawowej cząstki materji, co do budowy atomu.

Dzięki promieniom na ekranie fosforyzującym drogi promieni X, w parze wodnej udało się ustalić, że atom składa się z jądra i kilku elektronów, wirujących dokoła niego po młodszych lub większych orbitach. Odkrycie radu i badanie ciał promieniotwórczych, jak mówi prelegent pchnęło naukę na nowe tory i pozwoliło rozwiązać wiele niejasnych przedtem zagadnień. Własności ciał promieniotwórczych i ciągła przemiana energii widoczna w postaci najrozmaitszych pierwiastków tłumaczą też zgodnie ze zda-

niem najwybitniejszych geologów powstanie ziemi i jej koniec, który nastąpi wtedy, kiedy nagromadzona wewnątrz energia ciepła roztopi twardą skorupę ziemską. Dr. Inż. Wilkoszewski w pierwszym jeszcze wykładzie zaznaczył, że u urządzając ten cykl o pierwiastkach promieniotwórczych ma podwójny cel: spopularyzowanie wyników badań największych uczonych świata, oraz przez ofiarowanie dochodu na Komitet Daru Narodowego dla Marii Skłodowskiej-Curie danie możności społeczeństwu grodzieńskiemu złożenia choć niewielkiego datku na Instytut Radowy w Warszawie. Jednak publiczność grodzieńska, która tak licznie stawia się na bale i zabawy, nie skorzystała należycie tej akcji. Pewna obojętność i chyba brak zainteresowania się kwestjami z dziedziny najciekawszej może dla każdego myśliciego człowieka nauki, spowodowały że oprócz młodzieży szkolnej nieliczne tylko jednostki stawily się na wykłady, o których ci co byli wydają jaknajkorzystniejszy sąd i bezwzględnie zaliczają do najbardziej zajmujących.

Uchwała R. M. w sprawie teatru

Przyjęto wniosek radnego Horbaczewskiego w następującej redakcji: „Rada Miejska stwierdza, że obecnie Miasto nie posiada żadnej umowy na prowadzenie teatru jak z p. Skąpskim tak i z Zespołem, a zespół artystyczny prowadzi faktycznie teatr. Poleca się Magistratowi uchwalić zawarcie umowy z zespołem.

Po za skonkretyzowanym powyższym wnioskiem R. M. dała Magistratowi dyrektywy co do formy mającej być zawartą umowę, wyrażające się w następującem:

Właściwie wydaje się prawo na dawanie przedstawień w teatrze miejskim jako w gmachu magistrackim, a sam gmach ma pozostać w rozporządzeniu Magistratu.

Jeżeli dobrze zrozumieliśmy treść powyższego to umowa ta będzie nosić omawiany na posiedzeniu prawników—charakter najmu usług.

Za wynagrodzeniem jakie zespół swoją pracą zdoła sobie wyrobić.

Teatr Miejski

Dziś „Kwiat pomarańczowy“.

Od redakcji

Z dniem 1 b.m. p. Michał Gonerczo przestał być współpracownikiem naszej redakcji.

Magazyn

A. Zurjańskiego

ul. Dominikańska 7. I piętro
telefon 284

poleca na sezon wiosenny ubrania męskie i damskie na dogodnych warunkach i po cenach umiarkowanych. Od 2 marca wielki wybór palc gumowych.

Czeladnik krawiecki

męski na duże sztuki odpowiedni, potrzebny natychmiast.

Pracownia Alojzego Malegoul. Saperna N

„Dyrekcja Wojsk Spółdz. O. K. IH. zawiadamia, że h. administrator D. O. p. Kriczi, z dn. 3 ub. m. został zwolniony z zajmowanego stanowiska. Z dniem dzisiejszym żadnych zobowiązań, przyjętych przez p. Kriczi'ego jako adm. D. O. pokrywać nie będziemy“.

Dyrekcja Wojskowej Spółdzielni O. K. III.

podaje do wiadomości, iż sklepy jej przy ulicy Piłsudskiego, Bankowej i Sapernaj, są obficie zaopatrzone we wszelkie artykuły kolonialno-spożywcze po cenach niższych od rynkowych. Sklep przy ulicy Piłsudskiego posiada pozatem na składzie wyroby koszykowe, naczyńia kuchenne, meble gięte oraz hurtownię soli i hurtownię tytoniową

Sklep przy ulicy Dominikańskiej otrzymał świeży transport galanterji, pułoczoł, rękawiczek swetrów, bielizny damskiej i męskiej oraz ozdób wojskowych i przyborów toaletowych.

Sprzedaz dla wszystkich

P. T. Członkom udziela się jedno-miesięcznego kredytu.

Uprasza się o odwiedzanie naszych sklepów dla przekonania się o jakości i cenie sprzedawanych u nas artykułów.

W gabinecie lekarsko-dentystycznym i pracowni zębów sztucznych.

P. i J. Hellerów

ul. Brygidzka N 11

wykonywa się wszelkie roboty z zupełną gwarancją po cenie nader niskiej.

Piombowanie 1 zł. 50 gr., usunięcie 1 zł. korony złote po 8 zł

8-30

Dr. S. Birger

choroby dziecięce, leczenie lampą kwarową i solux
Grodno, Dominikańska 16.
Telef. 164.
Przyjmuje do 10, 12-2, 4-6.
3-10

OGŁOSZENIA:

Pianino potrzebne w dobrym stanie do kupna lub wynajęcia.

Lekcji muzyki udzielam b. tanio. Wiadomość w redakcji „Nadnemeńskiego Kurjera“.

OD ADMINISTRACJI

Uprasza się Sz. P. Prenumeratorów miejscowych i z prowincji o wpłacenie prenumeraty za m. luty i zaległych.

Rozkład jazdy pociągów

ważny od 1 czerwca 1924 r.

	Nr	przebieg	przychybie	odejście
Grodno — Wolkowysk	258/254		13.08	16.36
Zemgale — Warsz. Gl.	702 pos.		1.09	1.17
Wilno — Warsz. Wil.	712		4.30	4.45
Warsz. Gl. — Zemgale	701		4.33	4.43
Warsz. Wil. — Suwałki	731/734		6.02	6.37
Warsz. Wil. — Wilno	711		7.05	7.20
Warsz. Wil. — Zemgale	713		14.51	15.01
Zemgale — Warsz. Wil.	714		15.02	15.12
Suwałki — Warsz. Wil.	732/734		23.18	23.48
Grodno — Jezioro			—	6.30
Jezioro — Grodno			17.15	—
Grodno — Suwałki	251/258		—	17.55
Suwałki — Grodno	252/257		11.55	—

Składajcie ofiary na h. O. p. P.

Czytajcie „Nadnemeński Kurjer Polski“